

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

State Aid: From Policy to Practice

Summary

EU Clusters Talks
18 December 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Státní podpora: Od politiky k praxi EU Clusters Talks 18. prosince 2024

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform jménem Evropské komise uspořádala dne 18. prosince od 8:30 do 9:45 hodin webinář EU Clusters Talk s názvem „Státní podpora: Od politiky k praxi“. Cílem bylo prozkoumat příležitosti a praktické využití rámců státní podpory se zaměřením na obecné nařízení o blokových výjimkách (GBER) a článek 27 a ukázat, jak mohou klastry tyto nástroje využít k podpoře inovací, spolupráce a udržitelného růstu ve svých ekosystémech.

Program setkání

Moderace: Chris Burns

1. **Novinky z European Cluster Collaboration Platform**
Ángela Negrete Benedí, členka týmu European Cluster Collaboration Platform
2. **Úvod do GBER - obecné nařízení o blokových výjimkách**
Rodrigo Peduzzi, DG COMP, Evropská komise
3. **Panelová diskuse**
David Fernández, vedoucí rozvoje klastrů, SPRI, Basque Business Development Agency
Donato Pulacchini, vedoucí oddělení „Structural Funds Unit“ a expert na státní podporu, ART-ER
Annie Renders, vedoucí oddělení pro klastrovou politiku a strategické vztahy, vláda Flander, VLAIO
4. **Možnosti financování**
Ángela Negrete Benedí, členka týmu European Cluster Collaboration Platform

Klíčová sdělení

- Obecné nařízení o blokových výjimkách (GBER) umožňuje členským státům poskytovat podporu klastrům bez předchozí notifikace Evropské komisi, čímž zjednodušuje přístup k financování.
- Článek 27 GBER je specificky zaměřen na inovační klastry a podporuje jak investice do infrastruktury, tak provozní činnosti až po dobu 10 let.
- Podpora podle článku 27 vyžaduje, aby klastry zajistily transparentní a nediskriminační přístup ke službám, zejména pro malé a střední podniky.
- Spolufinancování zůstává klíčovou podmínkou - obvykle ve výši 50 % - jako nástroj posílení závazku soukromého sektoru a dobrého řízení klastru.
- Roste uznání toho, že základní veřejné financování je nezbytné pro udržení strategické a nekomerční role klastrů v rámci ekosystému.
- Regionální příklady, například z Flander a Emilia-Romagna, ukazují různé modely spolufinancování - od členských příspěvků soukromého sektoru až po veřejné příspěvky.
- Složitost pravidel státní podpory představuje bariéru; nástroje jako State Aid Wiki pomáhají veřejné správě s výkladem ustanovení a získáváním upřesnění.

1. Novinky z ECCP

Ángela Negrete Benedí, členka týmu, Evropská platforma pro spolupráci klastrů

- Registrace na C2Lab v Zaragoze
- Výzva k vyjádření zájmu o organizaci workshopů „Clusters meet Regions“, uzávěrka 20. prosince 2024
- EU Business Hub: Program financovaný EU na podporu malých a středních podniků a startupů z EU při jejich expanzi do Korejské republiky a Japonska a příchodí podnikatelské mise:
 - EU Business Hub @ Smart Energy Week Spring 2025, zelená a nízkouhlíková řešení, Tokio, 17.-21. února 2025
 - Healthcare and Medical Equipment Korea 2025, zdravotnictví - Soul, 17.-21. března 2025
- Seznamte se s platformou Trend Universe a získejte přístup do její databáze

2. Úvod do GBER - obecné nařízení o blokových výjimkách

Rodrigo Peduzzi, DG COMP, Evropská komise

Rodrigo Peduzzi zahájil své vystoupení představením základního právního rámce kontroly státní podpory v EU, který vychází ze Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Ačkoli je státní podpora obecně zakázána, aby se zabránilo narušení trhu a byla zachována spravedlivá hospodářská soutěž, smlouva uznává výjimky pro určité cíle, například řešení tržních selhání a podporu regionálního rozvoje.

Obecné nařízení o blokových výjimkách (GBER) bylo zavedeno s cílem poskytnout členským státům větší flexibilitu. Umožňuje jim poskytovat určité kategorie podpory bez předchozí notifikace Evropské komisi, pokud podpora splňuje jasně definované podmínky. Tento mechanismus zjednodušuje procesy poskytování podpory a umožňuje rychle reagovat ve strategických oblastech.

GBER je strukturován do obecných a specifických podmínek. Mezi obecné podmínky patří například princip motivačního účinku, vymezení způsobilých nákladů, pravidla kumulace, požadavky na transparentnost a povinnost každoročního reportování. Členské státy musí tato pravidla dodržovat a Komise si ponechává právo kontrolovat jejich uplatňování, zejména na základě stížností nebo v rámci pravidelných kontrol.

Významná část prezentace byla věnována článku 27 GBER, který se specificky týká podpory inovačních klastrů. Peduzzi zdůraznil širokou definici inovačních klastrů, zahrnující jak právnické osoby, tak neformální seskupení zaměřená na podporu inovační činnosti a přenosu znalostí. Podpora může být poskytována vlastníkům a provozovatelům klastrů, přičemž je kladen přísný důraz na transparentní a nediskriminační přístup ke službám klastru, zejména ve prospěch malých a středních podniků.

Byly popsány dvě kategorie podpory: investiční podpora, která se týká výstavby a vybavení klastrové infrastruktury (obvykle s intenzitou 50 %), a provozní podpora, která pokrývá

každodenní řízení a propagační aktivity. Provozní podpora je omezena na období deseti let s cílem podpořit dlouhodobou udržitelnost a nezávislost na veřejném financování. Platí také finanční limity - jakákoli podpora přesahující 10 milionů eur na jeden klastr vyžaduje předchozí notifikaci Komisi.

Peduzzi dále zdůraznil význam článku 25 týkajícího se podpory projektů výzkumu a vývoje, který je široce využíván a představuje významnou část veřejného financování VaV. Zmínil také mechanismus „Seal of Excellence“ a podporu výzkumných infrastruktur jako další relevantní ustanovení v rámci GBER.

Během interaktivní části účastníci vyjádřili obavy spíše ohledně složitosti a nejasností při implementaci než ohledně nedostatku financování. Peduzzi tento paradox uznal a uvedl, že větší flexibilita může někdy vést k větší míře nejednoznačnosti. Doporučil veřejným institucím obracet se na Komisi nebo využívat nástroje, jako je State Aid Wiki, k získání metodické podpory. Upřesnil také, že pokud něco není v nařízení výslovně zakázáno, je to obecně považováno za přípustné.

Na závěr se Rodrigo Peduzzi věnoval budoucímu vývoji GBER. Připomněl, že nařízení již prošlo několika novelizacemi, a naznačil, že další úpravy lze očekávat. Ty budou vycházet ze zpětné vazby stakeholderů a budou částečně ovlivněny i mezinárodním vývojem, například americkým zákonem Inflation Reduction Act.

3. Panelová diskuze

Annie Renders zdůraznila význam regionálních ekosystémů při přípravě firem, zejména malých a středních podniků, na účast v evropských inovačních iniciativách. Uvedla, že klastrové organizace hrají klíčovou zprostředkující roli při usnadňování této integrace a při efektivním využívání státní podpory. Zároveň poukázala na to, že výjimka umožnila cílenější podporu, zejména prostřednictvím článku 27, což vládám umožňuje nepřímo oslovit širší okruh firem.

David Fernández přiblížil strategickou roli klastrů v Baskicku a popsal je jako zásadní veřejně-soukromá partnerství, nikoli jako komerční poskytovatele služeb. Upozornil, že jejich role při budování důvěry a spolupráce mezi malými a středními podniky představuje veřejný statek, který nelze zpeněžit. Zasazoval se o zajištění základního financování klastrů a argumentoval, že nutnost spoléhat výhradně na tržní příjmy by mohla oslabit jejich poslání. Představil příklad mezioborové roadmapy průmyslové dekarbonizace, kterou vypracovalo pět baskických klastrů, jako model strategické spolupráce.

Donato Pulacchini tento pohled podpořil a zdůraznil, že většina klastrových organizací v regionu Emilia-Romagna jsou neziskové subjekty, jejichž hlavní přínos spočívá ve sdílení znalostí, koordinaci a podpoře ekosystému. Zpochybil klasifikaci těchto aktivit jako ekonomických a vyzval k přehodnocení desetiletého limitu provozní podpory. Uvedl také potenciální roli klastrů při řešení budoucích výzev, například při zavádění umělé inteligence do malých a středních podniků.

Mezi panelisty panovala široká shoda, že klastrové organizace nejsou běžnými ekonomickými subjekty a neměly by být nuceny fungovat výhradně na komerční bázi. Všichni tři řečníci se silně zasazovali o pokračování veřejné podpory i po uplynutí současného desetiletého limitu. Zároveň podpořili princip spolufinancování jako mechanismus zajišťující závazek soukromého sektoru a relevanci činnosti klastrů. Annie Renders označila požadavek 50% spolufinancování za přínosný, zejména ve Flandrech, kde příspěvky firem podporují jejich zapojení a strategické směřování klastrů. Současně však byla uznána potřeba diferencovaného nastavení členských příspěvků, zejména s ohledem na malé a střední podniky a startupy.

Určitá - byť spíše jemná - odlišnost spočívala v tom, jak bylo spolufinancování zajišťováno a administrativně řešeno. Zatímco ve Flandrech se významně opíralo o členské příspěvky soukromých firem, v jiných regionech, jako je Emilia-Romagna, pocházely příspěvky často od obcí či jiných veřejných subjektů, což se nemuselo započítávat do požadovaného 50% spolufinancování.

Publikum vzneslo několik zásadních otázek týkajících se udržitelnosti financování klastrů, praktického dopadu požadavku na spolufinancování a rozsahu způsobilých aktivit podle článku 27. Jedním z klíčových témat byla komercializace veřejných statků poskytovaných klastry. Rodrigo Peduzzi odpověděl, že aktivity jako networking či matchmaking jsou obecně považovány za ekonomické, protože jsou nabízeny komerčně. Podpora v tomto kontextu proto musí být v souladu s pravidly státní podpory.

Účastníci rovněž zpochybňovali logiku desetiletého limitu podpory a důraz na spolufinancování. Rodrigo uvedl, že tato pravidla fungují jako pojistky proti závislosti na veřejných prostředcích a mají zajistit efektivní využívání veřejných financí. Zároveň však připustil, že tyto limity mohou být přehodnoceny, pokud zainteresované strany předloží důkazy o jejich kontraproduktivnosti.

Další otázky se týkaly obtíží se zajištěním spolufinancování během hospodářských poklesů a možností smysluplného zapojení menších firem do činnosti klastrů. Příklady z Flander ukázaly, že některé klastry reagovaly zavedením odstupňovaných členských příspěvků nebo jejich dočasným prominutím pro startupy. Donato Pulacchini rovněž navrhl využití jiných článků GBER, například článku 28, k financování poptávkové strany, tedy k podpoře malých a středních podniků při nákupu služeb klastru.

Diskuse zdůraznila, že ačkoli výjimka podle GBER poskytuje užitečnou flexibilitu, přetrvávají významné výzvy při sladování pravidel státní podpory s provozní realitou klastrových organizací. Panelisté vyzvali k revizi desetiletého limitu a k větší jasnosti při klasifikaci neziskových aktivit zaměřených na sdílení znalostí. Shodli se na významu spolufinancování pro zajištění zapojení stakeholderů, zároveň však zdůraznili potřebu flexibilních modelů zohledňujících různé organizační struktury a regionální podmínky. Rodrigo Peduzzi závěrem vyzval stakeholdery, aby před plánovanou revizí GBER v roce 2026 shromáždili empirické důkazy o těchto problémech, a potvrdil otevřenost Komise k úpravě nařízení na základě zpětné vazby z praxe.

4. Možnosti financování

1. Inovativní fotovoltaické systémy integrované do komunit; uzávěrka 4. února 2025.
2. Inovační fond 2024 - Baterie - výroba bateriových článků pro elektrická vozidla; uzávěrka 24. dubna. 2025.
3. EUROCLUSTERS pro oživení Evropy; uzávěrka 5. února 2025.
4. Příležitosti pro malé a střední podniky: výzvy v rámci iniciativy Euroclusters; zveřejněno na European Cluster Collaboration Platform.